

Mire jó a tudomány?

Noha a francia gazdák között egyre többen vannak, akik a fenntartható fejlődést, racionális vagy biogazdálkodást tartják követendő példának (az FNSEA-nak pedig tagszervezete a francia biogazdálkodók országos szövetsége), a GFOR-növényeket termelők kongresszusán az ő hangjuk – még(?) – nem hallatszik. Ez abból is leszűrhető, hogy a kukoricatermelők körében, ahogy a szójatermelőknél is, egyre nagyobb vitát kavart a GMO-fajták termesztésének tilalma.

A francia kukoricatermesztők szerint a jelenlegi fajtaválasztékkal nem tudják az országos átlagot 9 t/ha fölé tornáztatni (májusi morzsoltban számolva), míg az amerikaiak a GMO-fajtáknak köszönhetően a korábbi 8 tonnás átlaghozamot 10 tonnára tudták emelni. Ez a tény számukra önmagában a jelenlegi tőzsdei árak mellett legkevesebb 200 eurós versenyhátrányt jelent hektáronként „már induláskor”. Míg a kétezres évek legelején az FNSEA határozottan visszautasította a GMO-k termesztésének még a gondolatát is, az elmúlt években ez az álláspont jelentősen megváltozott.

A kutatásért már-már militáns módon szállnak síkra, és egyre nyíltabban igénylik a GMO-k termesztésének engedélyezését is. Ez persze szöges ellentétben van az egy héttel korábban Párizsban a környezet iránt felelősséget érző, észerő gazdálkodásról szervezett konferencián elhangzottakkal, ahol ennek kapcsán valaki úgy fogalmazott: „korábban azt gondoltuk, hogy a katasztrófát a természet okozza és a tudomány rá a megoldás, ma pontosan fordítva van: a legnagyobb veszélyeket a tudomány hordozza magában és a természet jelentheti a megoldást”. Kérdés, hogy hosszabb távon kinek lesz igaza?

Marokkóban óvatosan fogalmaznak a GMO-kkal kapcsolatosan, mivel viszonylag sok terméket szállítanak az európai piacokra, Egyiptomban azonban úgy vélik, a hihetetlen mértékben növekvő népesség élelmiszerrel való – legalább részleges – önellátásához – elengedhetetlen a GMO-k termesztése. Franciaországban egyébként a GMO-kísérleteket a biotechnológiai főtanács (*Haut Conseil de la Biotechnologie* - HCB, tagjait a kormány nevezi ki) engedélyezi, ez történt annak a Colmar melletti szőlőalany-kísérletnek az esetében is, amit az INRA állított be – és szélsőséges aktivisták egy csoportja tavaly elpusztított. A szakma, valamint több érintett miniszter közleményben ítélte el a pusztítást, mivel ezt nem csak a tudomány, de a jogállam elleni támadásnak is tekintették. (Más kérdés, hogy a termelők nem kimondottan elégedettek a HCB munkájával, véleményük szerint a világban zajló fejlemények ismeretében sokkal rugalmasabb hozzáállásra volna szükség – a francia mezőgazdaság és általában a gazdaság érdekei miatt.)

Ez a téma közvetlenül is kapcsolódik ahhoz a sokkal szélesebb kérdéskörhöz, ami a versenyképességre vonatkozik. Franciaországnak ugyanis az egyetlen aduja – legalábbis a termelők szerint – a termelékenység, másban mindenben hátrányban

vannak a nagy exportáló országokhoz képest. Nincsenek hatalmas tábláik, nagyon magasak a munkabér, műtrágya – és növényvédőszer-költségek, jelentősek a gépesítési költségek. Mindenképpen szükség van a biotechnológia eredményeinek minél szélesebb körű alkalmazására – kimondva-kimondatlanul ide értve a GMO-kat is, ahogy a szakma által működtetett alkalmazott kutatási intézetek eredményeinek minél hatékonyabb alkalmazására is, a termelékenység növelése ugyanis a versenyképesség növelését is jelenti. Ugyanakkor úgy vélik, nem csak az értékesítés során vannak igen komoly problémáik a fölvásárlókkal és a nagykereskedelmi láncokkal, de gúzsba vannak kötve a realitások határait átlépő környezet- és fogyasztóvédelmi szervezetekkel szemben is.

Vita tárgyát képezi az is, hogy a környezetvédelmi intézkedések meghozatalakor – és a különböző szintű környezetvédelmi minősítéssel ellátott területek kijelölésekor – a szakma és konkrétan a helyben élő, dolgozó termelők véleményét meg sem kérdezik.

A globális kihívások – így többek között a folyamatosan növekvő élelmiszer-igények – közepette látható, hogy az európai mezőgazdaság a világnak olyan területe, ahol a legkisebbek az egyik évről a másikra bekövetkező termésingadozások, így mindent el kell követni annak érdekében, hogy a kiszámítható és biztos, állandóan kiváló minőségű termést adó mérsékelt övi területek terméspotenciálját a természeti erőforrások fenntartható igénybe vétele mellett maximálisan kihasználjuk.

A francia termelők álláspontja szerint ehhez szükség van a biotechnológia eredményeinek maximális kihasználására, ide értve a GMO-k ésszerű határok közötti igénybe vételét. Ezek a fajták ugyanis véleményük szerint amellett, hogy javítják a termelők versenyképességét, legalább részben megoldást jelenthetnek olyan problémákra, mint a „Plan Ecophyto 2018” által elvárt 50%-os növényvédőszerhasználat-csökkentés, vagy az öntözővíz-gondok elsősorban Délnyugat-Franciaországban.

A termelők szerint a GMO-k engedélyezése nem csak a gazdáknak, de az egész gazdaságnak, a társadalomnak is előnyére válna. A jelen helyzetben azonban hiába támogatnák a GMO-k kutatását, a Limagrain szövetkezet kutatóközpontjának megítélt 150 millió eurós támogatás példája azt mutatja, hogy a francia laboratóriumok a rossz tapasztalatok miatt nem egyszerűen külföldre, hanem esetenként más kontinensre „menekítik” ilyen jellegű K+F tevékenységüket. *(A konferencia tanulsága többek között, hogy a francia gazdálkodók körében a GMO-növényekre alkalmazott „politikailag korrekt” kifejezés a „biotechnológiai kutatási eredmények alkalmazása” lett.)*

Somogyi Norbert Tét-attasé, Párizs